

Sygn. akt I CSK 2930/22

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z powództwa J. Ś. i J. Ś.1
przeciwko [...] Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie ewentualnie o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 4 listopada 2021 r., sygn. akt I ACa 583/21

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od [...] Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz J. Ś. i
J.Ś.1 kwotę 5400 zł
(pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4 listopada 2021 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w sprawie I ACa 583/21 z powództwa J. i J.1 Ś. przeciwko [...] Bankowi spółce akcyjnej z siedzibą w W. o ustalenie, ewentualnie zapłatę, na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z 25 marca 2021 r. sygn. akt I C 221/20 (pkt 1) oddalił apelację oraz (pkt 2) orzekł o kosztach procesu za drugą instancję.

Pozwany skargą kasacyjną z 14 lutego 2022 r. zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 4 listopada 2021 r. w całości. Strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi

Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu, w tym kosztów postępowania kasacyjnego, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania przed sądem I instancji i sądem II instancji wraz z kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, według norm przepisanych. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na występujących w sprawie istotnych zagadnieniach prawnych.

Strona powodowa w odpowiedzi na skargę kasacyjną z 26 marca 2022 r. wniosła w pierwszej kolejności o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów procesu w postępowaniu ze skargi kasacyjnej według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna nie spełniała ustawowych przesłanek koniecznych dla przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa. Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku

przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy, który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2022 r., I CSK 2371/22 i powołane tam orzecznictwo).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu na okolicznościach mieszczących się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, z 15 października 2002 r., III CZP 66/02).

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytanie, jaki jest charakter wyroku uznającego umowę za nieważną jako skutku zaistnienia w niej klauzul abuzywnych i czy mamy w takim przypadku do czynienia z wyrokiem stwierdzającym nieważność na podstawie art. 189 k.p.c. w związku z odpowiednim przepisem prawa materialnego, czy też wyrokiem unieważniającym umowę będącym wyrokiem prawnokształtującym ze skutkiem *ex nunc*, czy też wyrokiem o innego rodzaju charakterze, wydanym na mocy art. 6 ust. 1 Dyrektywy nr 93/13 w zw. z art. 385¹ i art. 385² k.c., które to przepisy stanowią podstawę prawną, która pozwala unieważnić umowę w sposób prawnokształtujący ze skutkiem *ex tunc* przez sąd krajowy, gdyż tworzy *sui generis* uprawnienie (roszczenie) konsumenckie? W uzasadnieniu skargi kasacyjnej, w zakresie pierwszego z formułowanych zagadnień prawnych pozwany w zasadzie nie wskazuje w jaki sposób odpowiedź na postawione pytanie prawne wywrze skutek w stosunku do zaskarżonego orzeczenia. Nie wynika bowiem z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jakie znaczenie będzie miało dla sprawy ustalenie charakteru wyroku jaki zapadł przed sądem drugiej instancji. Nie ulega zaś wątpliwości, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że sformułowane zagadnienie prawne musi pozostawać w związku

z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07).

W drugim wskazanym przez pozwanego zagadnieniu prawnym pyta on czy powód posiada interes prawny w powództwie o ustalenie nieistnienia umowy z uwagi na jej nieważność (powództwie o ustalenie nieważności umowy) wówczas, gdy powództwo o ustalenie nie doprowadzi do definitywnego zakończenia lub zapobiegnięcia sporu w przyszłości ani też nie jest jedynym możliwym środkiem obrony powoda, ale istnieje między stronami spór co do ważności umowy, która w momencie inicjowania procesu sądowego nie została w całości wykonana i która skutkuje koniecznością dokonywania świadczeń w jej wykonaniu? W ocenie Sądu Najwyższego, zagadnienie sformułowane przez skarżącego związane ze stosowaniem art. 189 k.p.c. nie jest zagadnieniem nowym, czy też skomplikowanym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego na gruncie tzw. spraw frankowych wskazuje się, że uzależnienie powództwa o ustalenie od interesu prawnego należy pojmować elastycznie, z uwzględnieniem celowościowej jego wykładni, konkretnych okoliczności danej sprawy, szeroko pojmowanego dostępu do sądów i tego, czy w drodze innego powództwa (powództwa oświadczenie) strona może uzyskać pełną ochronę. Istotne jest w szczególności to, czy ma miejsce niepewność interesu prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania, a zatem dotycząca obecnych, przyszłych lub prawdopodobnych stosunków prawnych. Należy przy tym uwzględnić, że jeżeli strona procesu cywilnego zamierza uzyskać stabilne rozstrzygnięcie co do istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego będącego podstawą żądania zasądzenia świadczenia, co może dotyczyć zwłaszcza sytuacji, w których ze stosunku tego wynika większa liczba roszczeń lub jego ocena może mieć znaczenie dla wyniku innych postępowań sądowych między tymi samymi stronami, może - zgodnie z zasadą dyspozycyjności - żądać ustalenia prawa lub stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.). Ocena tego żądania znajdzie wówczas wyraz w sentencji i - w razie uprawomocnienia się wyroku - będzie korzystać z prawomocności materialnej na zasadach ogólnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22).

Jako trzecie zagadnienie prawne pozwany wskazał to, czy o walucie wierzytelności z tytułu umowy kredytu denominowanego w walucie innej niż waluta polska, decyduje waluta wskazana w treści umowy kredytu jako waluta kredytu czy - inna niż waluta wskazana w treści umowy kredytu - waluta, w jakiej zgodnie z umową realizowane są przepływy pieniężne (w jakiej spełniane są świadczenia), podnosząc w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, na brak definicji legalnej kredytu denominowanego i związane z tym problemy w kwalifikacji stosunku prawnego łączącego strony. Jakkolwiek w dacie zawierania umowy kredytu nie funkcjonowała definicja legalna kredytu denominowanego, tak w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że udzielony przez bank kredyt denominowany, mimo iż kwota kredytu została wskazana w walucie obcej, nie jest kredytem walutowym, lecz kredytem złotowym, za czym przemawiać ma fakt, iż kredyt nie był ani wypłacony, ani spłacany w walucie obcej, zaś wszelkie rozliczenia kredytowe stron następowały w złotych polskich po dokonaniu przeliczeń według kursów ustalanych jednostronnie przez bank. Posłużenie się w umowie walutą obcą służyło jedynie zastosowaniu innego niż pieniądz miernika wartości, a nie transferu waluty obcej do kredytobiorcy i spełnianiu świadczeń w tejże walucie (wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18). Powyższe stanowisko Sądu Najwyższego niewątpliwie pozostaje także odpowiedzią na ostatnie zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącego, a mianowicie, czy na gruncie umowy o kredyt denominowany w walucie obcej pojęcie „oddanie do dyspozycji środków pieniężnych” kredytobiorcy trzeba utożsamiać z faktyczną wypłatą środków pieniężnych tytułem kredytu? Konkludując, uznać należy, że formułowane przez skarżącego dwa ostatnie zagadnienia prawne nie są nowe i stanowiły w przeszłości przedmiot rozważań Sądu Najwyższego. Dodatkowo wskazać trzeba, iż pozwany ponownie nie wskazuje w jaki sposób odpowiedź na postawione pytania wywrze skutek w stosunku do zaskarżonego orzeczenia.

Z tych wszystkich względów w ocenie Sądu Najwyższego sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne nie czynią zadość wymaganiom wskazanym we wstępie powyższych rozważaniach. Ponadto rozstrzygnięcie powołanych przez skarżącego zagadnień pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie skargi, będąc

w zasadzie pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa. Wskazać przy tym należy, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji, natomiast służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 2022 r., I CSK 2912/22).

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (pkt 1 postanowienia), nie znajdując okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego (pkt 2 postanowienia) orzeczono na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.